

Tanıtım / Değerlendirme / Haber
Review / Evaluation /New

Türklük Bilimine Emek Verenler - 2
Prof. Dr. Düken Masimhanulı

Nassiba JUNAYEVA*

Geliş tarihi / Received: Şubat / February 2019
Kabul Tarihi / Accepted: Şubat / February 2020
(Bu yazı, itenticate yazılımlınca, yaranmıştır.)

Şair, çevirmen, ünlü sinolog ve Türkolog Prof. Dr. Düken Masimkhanulı 20 Nisan 1963'te Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sincan Özerk Bölgesi'nin Tekes bölgesi Akshi köyünde doğdu. Babası Masimhan Nakısbek bir köy hocasıydı. Büyükbabası Nakısbek Jalpetekulı, Kazakistan'ın Şalköde yaylasında, 1916'daki "Karkara ayaklanması"ndan önce, 1917-1937 yılları arasında Çin'in İli vilayeti Tekes bölgesinde, yerel yönetimde görev almıştı. Bu zat, "Nakısbek Şeşen" (hatip, söz ustası) olarak da bilinirdi. Düken Masimhanulı'nın annesi Dameş Turlıbaykızı, önde gelen ve irticalen şiir söyleyebilen bir atışma ozanıydı. Aynı zamanda Kazak "Kıssa Destanları"nın, masal ve efsanelerinin usta anlatıcısıydı. Hayata gözlerini böyle bir ailede açan Düken Masimkhanulı çocukluğundan itibaren dil ve edebiyat sanatına büyük sevgi ve ilgi duyarak büyüdü.

1982 yılında liseyi bitirdi ve aynı yıl Pekin Merkezî Milletler Üniversitesi'ne girdi. 1987 yılında çevirmen ve filolog olarak onur diploması sahibi oldu. Mezun olduktan sonra 1987-1993 yılları arasında Urumçi şehrindeki XUAR (Sincan Uygur Özerk Cumhuriyeti) Beşeri Bilimler Akademisi'ne bağlı Edebiyat Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1993 yılında El-Farabi Kazak Millî Üniversitesi'nin özel daveti ile tarihî anavatanına dönen Düken Masimhanulı, bir süre sonra Kazakistan'a yerleşti ve KazNU (Kazak Millî Üniversitesi)'nin Uzak Doğu Ülkeleri Araştırmaları Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1999-2002 yılları arasında bölüm başkanlığını yürüttü. 2002 yılında Astana (şimdiki adı Nursultan)'daki L.N Gumilyev Avrasya Millî

* Dr. Ahmet Yesevî Uluslar Arası Kazak-Türk Üniversitesi, Avrasya Araştırma Enstitüsü,
Mametova 48, Almatı / TÜRKİYE nassiba.junayeva@gmail.com,
[http://orcid.org.D44cd8-9990](http://orcid.org/D44cd8-9990)

Üniversitesi'nde ders vermeye davet edildi. 2003-2005 ve 2007-2009 yıllarında aynı üniversitenin Doğu Araştırmaları Bölümü'nün başkanlığını yürüttü. 2010-2019 yılları arasında üniversitenin Filoloji Fakültesi Çin Filolojisi Bölümü Başkanı olarak görev yaptı. 2019'dan beri adı geçen kuruma bağlı olan Sinoloji Araştırma Enstitüsü Müdürü olarak çalışmaktadır.

1999 yılında, “Çin'deki Kazakların Şiirinde Millî Bağımsızlık Fikirleri (XX. Yüzyılın 20-50 yılları)” konulu doktora tezini, 2008'de de “Kazak ve Çin Edebiyatında Gelenek ve Yenileşme (Muhtar Avezov ve Lu Şun'un eserleri örneğinde)” konulu doçentlik tezini başarıyla savundu.

Düken Masimhanulı'nın üniversite öğrencilik yıllarından itibaren günümüze gelinceye kadar yayımlanan eserlerin önemli bir kısmı şunlardır:

1. *Kalbe Yolculuk* (Şiir kitabı, Urumçi, Çin, 1991).
2. *Kılıç Suyu* (Şiir kitabı, Almatı, 1998).
3. *Kökpar* (Şiir kitabı, Almatı, 2003).
4. *Altın Buharı*, (Şiir kitabı, Pekin, Çin, 2007).
5. *Alkuren Arman* (Şiir kitabı, Astana, 2008).
6. *Şiir/Destan, Ok* (Monografi, Almatı 2000).
7. *Sarrağ* (Bilimsel makaleler kitabı, Astana 2001).
8. *Söz Yelkendir* (Monografi, Almatı 2005).
9. *Muhtar Avezov ve Lu Şun* (Monografi, Almatı 2007).
10. *Dünyanın Kırmızı Kuşağı* (Çeviri roman, 1992 Urumçi, Çin).
11. *Kazak ve Çin Edebiyatlarında Gelenek ve Yenileşme* (Monografi, Pavlodar 2010).
12. *Çincenin Ses Bilgisi* (Ders kitabı, Almatı 2002).
13. *Çin Filolojisine Giriş* (Ders kitabı, Astana 2004).
14. *Lu Şun, Hikâyeler* (Çeviri, Astana 2009).
15. *Lu Şun'un Dünyası* (Yardımcı ders kitabı, Astana 2007).
16. *Lu Şun Okumaları* (Ders kitabı, Astana 2011).
17. *Dünya Edebiyatı* (2010, No. 2. Dergi, Çin Edebiyatı Özel Sayısı. Önsöz yazarı, çevirmen ve hazırlayan – Düken Masimhanulı).
18. *Avrasya Uygarlığı: Eski Türk ve Çin Kültür İlişkileri* (Bilimsel makaleler kitap dizisi, Astana 2012).
19. *Çin Hakkında Kırk Kelime* (Makaleler kitabı, Astana 2014).
20. *Cennetim İçimde* (Seçilmiş şiirler Kitabı, Astana 2014)
21. *Muhtar Avezov ve Lu Şun* (Monografi, Arap harfleri ile, Urumçi, Çin 2014).

22. *Özgürlüğüm ve Kazaklığım* (Özdeyişler ve felsefi anlatım kitabı).

23. *Düken Masimhanulı'dan Seçilmiş Eserler*; (Üç cilt), (Cilt I: Monografiler, Astana 2016).

24. *Düken Masimhanulı'dan Seçilmiş Eserler*; (Üç cilt), (Cilt II: İnceleme ve Araştırmalar, Astana 2016).

25. *Düken Masimhanulı'dan Seçilmiş Eserler*; (Üç cilt), (Cilt III: İnceleme ve Araştırmalar, Astana 2016).

26. *Düken, Masimhanulı, Çin Edebiyatından Seçilmiş Örnekler*. Cilt I, *Lu Şuve Onun Seçilmiş Eserleri* (Çeviri, Astana 2017).

27. *Düken Masimhanulı, Çin Edebiyatından Seçilmiş Örnekler*. Büyük II, Mao Dong. Gece (Roman), (Çeviri, Astana, 2017).

28. *Çince-Kazakça Büyük Sözlük* (D. Masimhanulı, A. Abidenkızı tarafından hazırlanmıştır, Astana 2018).

29. *Ba Tsin, Aile* (Roman, çeviri, Astana 2019).

30. *Dünya Türkoloji Tarihi* (Grup çalışması, Astana 2016).

Ayrıca, Düken Masimhanulı tarafından 300'den fazla araştırma, bilimsel, edebî, tenkit makaleleri çeşitli yerli ve yabancı bilimsel yayınlarda yer almıştır. Farklı yıllarda, Confuji, Lee Bai, Ba Jin, Lao She, Ai Qin, Yu Guangzhon, Wu Thu, Myanmar, Zhang Changzhou, Te Nin, Bei Dao, Gu Cheon, Chi zhijyan, Cheng Dong Dong gibi birçok Çinli yazarın eserleri Sayın Profesörce, Kazak okuyucular için tercüme edildi ve sunuldu.

Bugün, şair, ünlü türkolog, çevirmen olarak ÇHC (Çin Halk Cumhuriyeti) Yazarlar Birliği, ÇHC Türkologları Derneği, ÇHC Azınlık Yazarlar Bilim Derneği, Kazakistan Yazarlar Birliği ve Dünya Sinologlar Derneği üyesidir. 2012'den bu yana, Çin Halk Cumhuriyeti Sincan Uygur Özerk Bölgesi Kültür Başkanlığı Sanat Enstitüsü'nün önde gelen kıdemli araştırmacılarından. 2015 yılından bu yana, Çin Sincan Üniversitesi'nin fahri profesörüdür.

Dr. Düken Masimhanulı, birçok ulusal ve uluslararası ödülün sahibidir. 1990'da, *Oğuzname Üzerine İnceleme* adlı eseri için, "Çin'in Azınlık Edebiyatlarının İncelenmesi Alanında En Başarılı Çalışma" ödülünü aldı. Araştırmaları ve edebî eserleri için "Çin Gençlik" ödülü sahibi oldu (1991). 1992'de yine Çin'de, ÇHC "Özgün Yetenek" Ödülü, Yazarlar Birliği tarafından, edebî eser çevirilerindeki başarıları için verildi.

"Kazakistan'ın Bağımsızlığının 10 Yılı» (2001), "Kazakistan'ın Bağımsızlığının 20 Yılı" (2011), "Kazakistan'ın Bağımsızlığının 25 Yılı" (2016), "Astana'nın 20 Yılı" (2018) ödülleri de kendisine verildi. 2010 yılında, Kazakistan Cumhuriyeti Yükseköğretim

Kurumu'nun "Yılın En İyi Öğretim Üyesi", 2012 yılında Kazakistan Yazarlar Birliği Uluslararası Alaş Edebiyat Ödülü ve SCO (Şangay İşbirliği Örgütü)'nün "İpek Yolu: İnsani İşbirliği" ödülüne layık görüldü. Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nca, genç uzmanları yetiştirme konusundaki başarılılar için "I. İbray Altınsarin Madalyası" ile ödüllendirildi (2013). Aynı yılın Aralık ayında, Ekselansları Cumhurbaşkanı'nın kararnamesi ile, Dr. Düken Masimhanulı'ya "Kazakistan Devlet Üstün Hizmet Ödülü" verildi. Ayrıca çok sayıda ulusal ve uluslararası şiir yarışması kazandı.

Yurtsever bir vatandaş olan Düken Masimhanulı, ülkenin sosyo-politik yaşamında aktif rol alıyor. Kasım 2003'te, yine Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları Nursultan Nazarbayev'in kararnamesi ile "Ulusal Konsey Üyesi" olarak atandı. Aynı yılın Aralık ayında, Astana'da, "Oralman" (göçmen) Kamu Derneği Başkanı seçildi. 2010'dan beri de Cumhuriyetçi Göç ve İletişim Kamu Konseyi üyesidir.

A. Abidenkızı, sayın Prof. Dr. Düken Masimhanulı'yı tanıtan, *Düken Masimhanulı* adlı bir kitap yayınlamıştır (Astana 2014). Birçok edebî ve bilimsel eseri İngilizce, Çince, Fransızca, Rusçaya çevrilmiş; Türkiye Türkçesi, Kırgız Türkçesi ve Uygur Türkçesine aktarılmıştır.

